

Prikaz knjige:

Matej Sande, Bojan Dekleva, Alenka Kobolt, Špela Razpotnik in Darja Zorc-Maver (uredniki):

Socialna pedagogika: Izbrani koncepti stroke

(Pedagoška fakulteta, Ljubljana 2006)

Barbara Purkart

Uvod

Barbara Purkart, univ. dipl. soc. ped., ŠENT, Slovensko združenje za duševno zdravje

Z velikim veseljem in pričakovanjem sem se lotila branja in študiranja knjige, ki obljublja pregled konceptov socialnopedagoške stroke. Knjiga ima mamljivo in dinamično zunanjo podobo, ki z zanimivim logotipom – socialnopedagoške teme – obeta nadaljevanje tem, ki bodo opisovale, reflektirale in krepile našo stroko. Slikovni material je privlačen – prikazuje socialno pedagogiko v akciji.

Cigaletova ulica 5, 1000 Ljubljana.

V knjigi so objavljeni prispevki enajstih različnih avtorjev, ki skupno predstavijo dvanajst člankov. Poleg domačih avtorjev ki – razen Nataše Zrim - Martinjak – prihajajo z Oddelka za socialno pedagogiko, je svoj članek prispeval tudi Burkhard Müller iz Univerze v Tübingenu, ki ga mnogi poznamo kot gostujočega predavatelja na različnih socialnopedagoških srečanjih.

Knjiga je zanimiva in hkrati uporabna v praksi. Sama sem nekaj člankov že uporabila pri pripravi predavanj

in delavnic. Vsekakor menim, da je knjiga uporabno orodje v rokah vsakega socialnega pedagoga, ki svoje praktično delo želi osvetliti tudi s teoretičnimi predpostavkami.

Vsebina knjige

Uvod – Socialna pedagogika v družbi negotovosti, ki ga je napisala Darja Zorc - Maver – opisuje korenine socialnopedagoškega delovanja v svetu in pri nas ter vlogo socialne pedagogike v družbi do začetka samostojnega univerzitetnega študija leta 1991. Poseben poudarek je namenjen etiki, refleksiji in socialni vključenosti strokovnjaka socialnega pedagoga.

Vinko Skalar nam v svojem članku, ki predstavlja pregled socialne pedagogike v Sloveniji od zgodnjih 50. let preteklega stoletja, predstavi zgodovino vede skozi razvoj izobraževanja, osamosvojitve profila in širitev področij dela. Članek umesti socialno pedagogiko v prostor in pokaže na ključno usmeritev socialne pedagogike, ki se vse od začetka razvija v smeri potreb uporabnikov in družbe.

Špela Razpotnik se v svojem članku sprašuje po današnjih zahtevah, ki ležijo pred vedo socialno pedagogiko – glasnico družbenega obrobja, in po možnih odgovorih, ki jih veda lahko ponudi ali jih je dolžna ponuditi. Če današnjo družbo imenujemo za Družbo negotovosti, je v sami vedi skoraj sporno iskati trdno doktrino, ki bi bila dovolj široka, da bi zaobjela vse marginalne skupine, in obenem senzibilna za različne novo porajajoče oblike družbene identitete. Tako se današnji fokus socialne pedagogike preusmeri iz margine na družbo kot celoto. Socialna pedagogika naj bi družbo z različnimi tehnikami normalizirala za različne neintegrirane družbene skupine ter jo s tem odprla in obogatila.

Nataša Zrim - Martinjak se je v svojem članku lotila teoretične opredelitve socialnega kapitala, ki ga praktiki iščemo in vedno znova odkrivamo pri naših uporabnikih. Socialni pedagogi lahko spodbujamo in prepoznavamo socialni kapital posameznikov in izključenih družbenih skupin, ga usmerjamo ter s tem bogatimo družbo in posameznika. Prepoznavanje, reorganizacija in iskanje socialnih mrež, različno mreženje in iskanje skritih resursov je umetnost, v kateri se socialni pedagog nenehno uri in brusi. Korak za korakom. Dan za dnem.

Alenka Kobolt in Jana Rapuš - Pavel sta skupaj pripravili dva članka. Opisali sta Model sodelovalnega ocenjevanja in interveniranja ter Osnove interveniranja. Oba članka sodita med tiste, ki se neposredno navezujejo na prakso in iz nje tudi izhajajo. Hkrati sta članka polna teoretičnih navezav in ponujata veliko poti za nadaljnje individualno raziskovanje obeh tem. Ker sta zelo ilustrativna ter polna primerov in primerjav, sta zelo uporabna in strokovnjaku lahko pomagata pri opredelitvi, opisu in uokvirjanju novih ali starih intervencij oziroma strokovnih praks in ravnanj. Podobna strokovna besedila smo sicer v preteklosti že lahko prebirali v reviji *Socialna pedagogika*, tako da oba članka zaokrožata že odprte teme v revijah. Vsekakor oba članka sodita med temeljne prispevke pričujoče knjige in sta lahko v rokah praktika uporabno ogrodje in opora za neposredno vsakdanje delo.

Matej Sande predstavlja koncept neprofitnega menedžmenta. Članek zajema opredelitev najpomembnejših pojmov s tega področja ter prikazuje vlogo in razširjenost tretjega sektorja v Sloveniji in drugod po svetu. Avtor v članku zabriše razlike med neprofitnim in profitnim menedžmentom ter poudarja, da prihaja čas neprofitnih organizacij. Kot glavno odliko dobrega menedžerja, kar socialni pedagog s svojimi kompetencami nedvomno lahko je, opisuje dobro vodenje, motiviranje in usklajevanje, pa tudi prepoznavanje konfliktov in njihovo reševanje med različnimi skupinami in posamezniki. Enako pomembna kompetenca, s katero razpolaga dober menedžer, je tudi samorefleksija vodje. Delo v fleksibilnih nevladnih organizacijah, ki sledijo novim potrebam uporabnikov, zahteva vedno nove projekte in spodbuja inovativnost strokovnih delavcev, prostovoljcev in uporabnikov. Meje razvoju ponavadi predstavljata nezanesljivo financiranje in pomanjkljivo znanje vodij. Prav znanje s področja neprofitnega menedžmenta – načrtovanje, izpeljava, vodenje in evalvacija projekta – je znanje, ki je v nevladnih organizacijah zelo cenjeno.

Mija Marija Klemenčič in Bojan Dekleva sta se lotila epistemološke analize teoretičnega koncepta skupin za samopomoč. Članek obravnava predvsem razmerje med strokovno pomočjo in samopomočjo. Avtorja se v delu dotakneta zgodovine skupin za samopomoč ter opišeta različne skupine za samopomoč in njihovo funkcioniranje. Govorita tudi o epistemološkem preobratu v kibernetiko drugega reda znotraj poklicev pomoči, o procesih, ki se

odvijajo znotraj skupin za samopomoč, o značilnostih skupinskega dela v tovrstnih skupinah in o morebitni vlogi strokovnjaka v skupinah za samopomoč.

Sonja Žorga in Alenka Kobolt sta se v članku Supervizija – poklicni razvoj in refleksija lotili opredelitve pomena supervizije za socialnopedagoško delo. Opisali sta osnove supervizije, teoretska izhodišča in prvine supervizijskega dela. Članek je vsebinsko zelo bogat in poleg supervizije zajame tudi intervizijo, ki se je strokovni delavci, ki so bili že več let vključeni v skupinski supervizijski proces, vedno več poslužujejo. Ob dejstvu, da je supervizija v poklicih pomoči zelo razširjena in v NVO tudi obvezna oblika strokovnega usposabljanja, se na drugi strani še vedno srečujemo s slabim poznavanjem področja supervizije in neenotnimi pogoji ter zahtevanimi ali priznanimi kadri za opravljanje supervizije.

Burkhard Müller se je lotil aktualne teme strokovne identitete socialnega pedagoga. Tema je bila aktualna na prvem kongresu socialne pedagogike in kot kaže še vedno ostaja odprta. Verjetno bodo tudi pričujoča knjiga in nadaljnje objave pod zbirko socialnopedagoške teme pripomogle h krepitvi strokovne identitete socialnih pedagogov. Prispevek Burkharda Müllerja je navdihujoč in bralca postavlja v pozicijo, kjer se mora sam odločati in izbirati ter seveda odgovarjati za posledice lastnih strokovnih dejanj. Spet je glavna tema refleksija in samorefleksija, ki je ena od stalnic skozi prav vse članke pričujoče knjige. Prav te teme se v naslednjem članku loteva Mija Marija Klemenčič, ki tudi teoretično opredeli pomen refleksije strokovnega dela socialnega pedagoga.

V zadnjem članku v knjigi se Alenka Kobolt in Bojan Dekleva lotevata kakovosti dela in kompetenc socialnega pedagoga. Študentje se ob koncu študija pogosto srečujejo z občutkom, da znajo premalo, da še niso dovolj kompetentni in podobno. Kljub temu smo že na 3. kongresu socialne pedagogike govorili o primerih dobre prakse v socialni pedagogiki in o inovativnih socialnopedagoških projektih, s katerimi je naše področje zares bogato. V prispevku avtorja črpati iz evalvacij študijskega programa, kjer so nekateri podatki za današnje razmere žal manj aktualni, saj kažejo sliko izpred štirih ali desetih let – na primer zaposlenost socialnih pedagogov, kje manjka primerjava z današnjim stanjem. Obenem pa prispevek znova nazorno pokaže naravnost študijske smeri in s tem stroke socialne pedagogike, ki je živa in sledi potrebam uporabnikov ter s tem potrebam v širši družbi.

Knjigo zaključuje Etični kodeks delavcev na področju socialne pedagogike, ki je bil sprejet leta 2004.

Delo *Izbrani koncepti stroke* je zanimivo branje, ki ponuja paleto različnih člankov in pogledov. Od zgodovine nastanka socialne pedagogike in pomembnih konceptov stroke do bolj življenjskonazorskih prispevkov, ki bralca silijo v razmišljanje in samorefleksijo lastnega dela in sebe kot strokovnjaka. Dolgoletnim praktikom bo prinesla sveže poglede in dileme, ki jih prinaša današnja družba negotovosti, mladim pa knjiga ponuja korenine in ogrodje, okrog katerega bodo lažje razvili lastno strokovno poklicno identiteto.